

Centrum
Koordynacji
Projektów
Środowiskowych

Mata retencja nizinna

Zwiększanie możliwości retencyjnych
oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy
w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych

Projekt realizowany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Koordynacji
Projektów
Środowiskowych

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

Wstęp

Działania związane z małą retencją odgrywają coraz większą rolę w kształtowaniu i ochronie zasobów wodnych w naszym kraju.

Realizowany przez Lasy Państwowe Projekt „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych” to pierwsza na tak wielką skalę próba połączenia działań leśników w za-

kresie małej retencji z aktywną ochroną przed niepożądanymi skutkami przyspieszonego spływu wód powierzchniowych.

Projekt stanowi przykład, iż działania przyczyniające się do ochrony przeciwpowodziowej można prowadzić metodami przyjaznymi dla środowiska, które dodatkowo dają pozytywne efekty w postaci wzrostu różnorodności biologicznej na terenach leśnych.

Tło

Obserwacje z ostatniego 50-lecia wskazują na nasilenie się na obszarze Polski ekstremalnych zjawisk pogodowych. Sezonowa zmienność klimatyczna charakteryzująca się intensywnymi opadami wiosennymi oraz okresami suszy w porze letniej, a także stan istniejących systemów melioracyjnych doprowadziły do obniżenia zwierciadła wód powierzchniowych i gruntowych, co skutkuje przesuszeniem licznych siedlisk leśnych.

Wychodząc naprzeciw powyższym problemom, od połowy lat 90-tych XX wieku, Lasy Państwowe realizowały inwestycje związane z retencjonowaniem wody. Podejmowane działania przyniosły wymierne korzyści w postaci zwiększenia zasobności w wodę siedlisk leśnych, a także

odtworzenia zdegradowanych ekosystemów wodno-błotnych.

W 2006 roku postanowiono pojedyncze przedsięwzięcia wielu nadleśnictw połączyć w jeden wspólny Projekt Małej retencji na Niżu Polskim i opracować wniosek o dofinansowanie z Funduszu Spójności w ramach III osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

W efekcie 18 grudnia 2009 r. złożono wniosek o dofinansowanie, czego wynikiem była podpisana w dniu 9 czerwca 2010 r. pomiędzy Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) a Dyrekcją Generalną Lasów Państwowych (DGLP) Umowa o dofinansowanie Projektu.

Cele

- Likwidacja skutków zmiany naturalnych stosunków wodnych w lasach Niżu Polskiego,
- Minimalizacja skutków suszy oraz przeciwdziałanie powodzi,
- Odtworzenie obszarów wodno-błotnych
- Ochrona i wspieranie różnorodności biologicznej
- Łagodzenie skutków zmian klimatu i adaptacja do zmian klimatu (poprzez budowę tzw. zielonej infrastruktury)

Założenia i realizacja

Projekt małej retencji jest unikalny w skali europejskiej. Polega on na budowie bardzo dużej liczby niewielkich obiektów retencjonujących wodę, przebudowie systemów melioracji odwadniających – tak, aby skutecznie gromadziły wodę, a także na renaturyzacji obszarów wodno - błotnych.

Wykonane zostaną małe obiekty zatrzymujące oraz spowalniające odpływ wody ze zlewni, takie jak: zastawki, progi, groble, brody, bystrotoki, mnichy, przepusty piętrzące, małe zbiorniki retencyjne itp.

Jednocześnie głównym założeniem Projektu jest wspieranie prośrodowiskowych metod retencjonowania wody na terenach leśnych.

Każde z nadleśnictw biorących udział w Projekcie realizuje indywidualne zadania, które zostały ocenione i zatwierdzone przez specjalistów z zakresu ochrony przyrody i gospodarki wodnej.

Kompleksowe rozwiązania, których efektem jest zwiększenie retencji wodnej będą miały istotny wpływ na poprawę stosunków wodnych, których sumaryczne oddziaływanie odczuwalne będzie nie tylko w skali lokalnej, lecz także w niższych partiach zlewni.

W zgodzie z przyrodą

Projekty poszczególnych nadleśnictw polegające na budowie obiektów małej retencji, a także odtworzeniu ekosystemów wodno-błotnych, prowadzone są w ścisłej współpracy ze służbami ochrony przyrody, naukowcami oraz organizacjami ekologicznymi.

Takie podejście włączające do procesu realizacji przedstawicieli wszystkich zainteresowanych grup, na różnych etapach realizacji Projektu, pozwala sądzić, że prowadzone działania spotkają się z aprobatą opinii publicznej, a także pozostaną w zgodzie z zasadami zrównoważonej gospodarki zasobami naturalnymi.

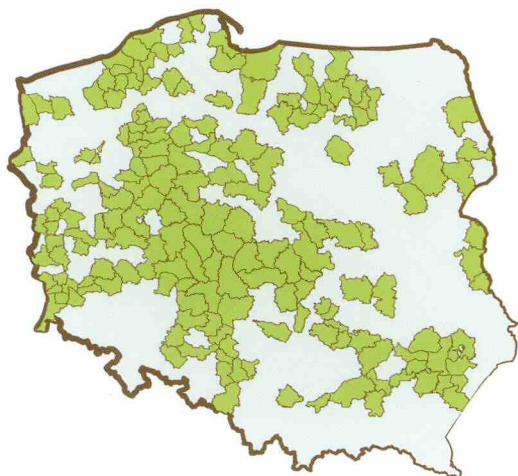
Skuteczna realizacja tego Projektu może przyczynić się do regeneracji siedlisk wilgotnych i bagiennych, ochrony przesuszonych łąk czy zdegradowanych torfowisk. Działania związane z małą retencją podejmowane na obszarach Natura 2000 wpisują się w cele ochrony przedmiotów ochrony tych obszarów. Należy podkreślić, iż dobrze przygotowane i przeprowadzone inwestycje w ramach Projektu „Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych” wpłyną na poprawę stanu środowiska naturalnego siedlisk leśnych.

Rola Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych

CKPS jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych o zasięgu krajowym odpowiedzialną m.in. za koordynację działań w ramach Projektu Małej retencji nizinnej oraz nadzór merytoryczny nad jego realizacją. Do zadań CKPS należy przede wszystkim przygotowanie pełnej dokumentacji

wnioskowej o dofinansowanie z Funduszu Spójności, wsparcie nadleśnictw w zakresie przedmiotowej realizacji Projektu, zarządzanie finansowe Projektem, sprawozdawczość, monitoring i kontrola postępów prac w Projekcie.

Jednostka Realizująca Projekt	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
Beneficjent	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
Beneficjent końcowy	178 nadleśnictw
Wartość całkowita Projektu	ok. 197 mln PLN
Wydatki kwalifikowane	160 mln PLN z czego 85% refundowane ze środków UE
Liczba obiektów małej retencji	ok. 3 300 szt.
Objętość wody retencjonowanej w zbiornikach	ok. 31 mln m ³
Źródło dofinansowania	III oś priorytetowa Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko - <i>Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska. Działanie 3.1. Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego</i> (środki Funduszu Spójności)

Mapa zasięgu terytorialnego nadleśnictw biorących udział w Projekcie Mała retencja nizinna

Centrum
Koordynacji
Projektów
Środowiskowych

Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
00-193 Warszawa, ul. Stawki 2, piętro 20
tel: (22) 318 70 82, fax.: (22) 318 70 98
e-mail: centrum@ckps.pl

www.ckps.pl

Zdjęcia umieszczono dzięki uprzejmości:
okładka - T. Osiński
str. 2 - M. Kucharz
str. 3 - Z. Filipek, D. Mroszczak, M. Kucharz

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko